

Hyvinvoinnin ja vapaa-ajan lautakunta

Päätöspäivämäärä 16.08.2023 § 62

Lahden kaupunki, Hyvinvoinnin ja vapaa-ajan lautakunta, 16.08.2023

§ 62

Toteutettavat osallistuvan budjetoinnin hankkeet vuonna 2024

3327/00.01.03.01/2023

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

Osallisuuskoordinaattori Tia Mäkinen p. 044 769 8695

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Samalla lautakunta tarkasti pöytäkirjan tämän asian osalta heti.

Esittelijä

Sivistysjohtaja Granqvist Tiina

Päätösehdotus

Hyvinvoinnin ja vapaa-ajan lautakunta päättää

- että asukasäänestyksen perusteella eteläiselle alueelle toteutetaan 40.000 eurolla pykälän liitteen mukaiset asukasideat esitetyillä hankebudjeteilla,

- että asukasäänestyksen perusteella itäiselle alueelle toteutetaan 38.000 eurolla pykälän liitteen mukaiset asukasideat esitetyillä hankebudjeteilla,

- että asukasäänestyksen perusteella keskustan alueelle toteutetaan 39.500 eurolla pykälän liitteen mukaiset asukasideat esitetyillä hankebudjeteilla,

- että asukasäänestyksen perusteella pohjoiselle alueelle toteutetaan 40.000 eurolla pykälän liitteen mukaiset asukasideat esitetyillä

hankebudjeteilla,

- että asukasäänestyksen perusteella koko kaupungin alueelle toteutetaan 42.500 eurolla pykälän liitteen mukaiset asukasideat esitetyillä hankebudjeteilla,

- että määrärahat siirretään hankkeesta vastaavalle kaupungin yksikölle päätöksen mukaisesti vuoden 2024 talousarvion valmistelun aikana osallisuus ja hyvinvointi -palveluyksikön talousarvion määrärahoista.

Samalla lautakunta tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta heti.

Perusteluosa

Kuntalain 5 luku 22 § mukaan kunnan asukkailla ja palvelujen käyttäjillä on oikeus osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan. Kunnanvaltuuston on pidettävä huolta monipuolisista ja vaikuttavista osallistumisen mahdollisuuksista esimerkiksi järjestämällä mahdollisuuksia osallistua kunnan talouden suunnitteluun. Osallistuva budjetointi eli osbu tarkoittaa, että asukkaat ovat tiivisti mukana suunnittelemassa sekä päättämässä taloutta ja resursseja koskevista asioista.

Kaupunginvaltuusto päätti 23.5.2022 § 54, että kaupunkitasoinen osallistuvan budjetoinnin toimintamalli ja vaiheet otetaan säännölliseksi, joka toinen vuosi toteutettavaksi asukasosallisuuden toimintamuodoksi Lahdessa.

Toimintamalliin liittyvät päätökset ovat osa hyvinvoinnin ja vapaa-ajan lautakunnan toimivaltaa ja määrärahavaraus tehdään lautakunnan talousarvioon. Toimintamallia ja sen jatkoa arvioidaan uudelleen vuonna 2026.

Osallistuvan budjetoinnin koordinointi ja eteneminen vuonna 2023

Osallistuvan budjetoinnin toimintaa on koordinoitunut sivistyksen palvelualueen osallisuuden ja tiedon vastuualueen osallisuus ja

hyvinvointi – palveluyksikkö sekä ohjausryhmä, joka koostuu kaupungin eri palvelualueiden edustajista. Puheenjohtajana toimii lukiojohtaja Heikki Turunen.

Osbun koordinoinnin tueksi nimettiin kaupunkiorganisaatiosta kolme osbukoutsia jokaiselle palvelualueelle. Osbukoutsit tukevat oman palvelualueensa yksiköitä ideoiden käsittelyssä, arvioinnissa, yhteiskehittämisessä sekä niiden toteuttamisessa. Lisäksi jokaisella yksiköillä oli oma osbuvastaavansa, jonka tehtävänä oli huolehtia muun muassa sisäisestä viestinnästä. Asukkaista saatiin tämän vuoden kierrokselle 15 vapaaehtoista osbukummaa suuralueille.

Yhteistä kaupunkia on kehitetty kolmessa eri vaiheessa tammi-kesäkuun aikana. Ideointivaiheen teemat olivat ympäristö, yhteisöllisyys ja hyvinvointi sekä asukkaiden valitsema kestävyys. Kierroksen toteutus eteni aikataulussaan alustaan liittyvistä haasteista huolimatta. Suunnitelmasta poiketen asukkaiden ideat julkaistiin alustalla vasta ideointivaiheen jälkeen ja etenevien ideoiden asukaskommentointi jäi kevyeksi. Asiantuntijoiden toteutusarviot olivat ensimmäistä kertaa julkisia verkkoalustalla.

Osallistuvan budjetoinnin vaiheet, ideoiden arviointi ja tunnusluvut

Ideointivaihe oli 26.1.–5.3. Kuka tahansa lahtelainen sai ehdottaa ideaa Lahden kaupungille verkkosivujen kautta osoitteessa lahti.fi/osbu. Ehdotuksia pystyi esittämään kaikille suuralueille. Hankeidean tuli liittyä johonkin neljästä teemasta ja kuulua kaupungin toimivaltaan sekä tehtäviin. Kaupunki sai asukailta 956 ideaa, jotka etenivät kustannus- ja toteutusarviointiin vastuuyksiköille ja konserniyhtiöille 6.3.–23.4.

Kaupungin asiantuntijat arvioivat saapuneet ehdotukset seuraavin kriteerein:

- idean tuli olla lainmukainen
- idea tuli olla kaupungin toimivallassa
- idea liittyi hyvinvointiin, yhteisöllisyyteen, ympäristöön tai kestävyYTEEN
- idean kustannukset suhteessa käytettävissä olevaan määrärahaan alueilla (voi olla osarahoitusta suuremmassa hankkeessa)
- idea olisi kaupungin ylläpidettävissä jatkossa (ei edellytä esim. kestävämpiä ylläpitokustannuksia tai pysyvän henkilökunnan palkkaamista)
- idean tuli olla epäkaupallinen
- idea tuli olla syrjimätön ja yhdenvertaisuutta edistävä
- idean tulisi olla kaupungin toteutettavissa vuonna 2024

Kaupungin eri yksiköiden asiantuntijat kävivät läpi kaikki saapuneet asukasideat ja arvioivat toteutusmahdollisuudet. Ne ideat, jotka eivät ole täyttäneet kriteerejä, tai esimerkiksi ovat olleet jo toteutumassa tai suunnitelmissa, on jätetty pois äänestyksestä.

Yhteiseen kehittämiseen tai suoraan äänestykseen siirtyi 171 ideaa eri palvelualueilta tai taseyksiköiltä. Yhteiskehittämisvaiheessa 24.4.–10.5. suunniteltiin yhdessä ideoiden jättäjien, asukkaiden ja kaupungin asiantuntijoiden kanssa 29:ää hanketta verkkotilaisuudessa ja Palvelutorilla. Lisäksi asukkailla oli mahdollisuus kommentoida äänestykseen meneviä ideoita alustalla. Yhdessä kehitetyt ja muut jatkoon valitut ideat siirtyivät kaikenikäisille lahtelaisille avoimeen äänestysvaiheeseen 22.5.–11.6. Hankkeita äänestettiin äänestysalustalla kaupungin internetsivujen kautta sekä lomakkeilla Palvelutorilla ja kirjastoissa. 5098 asukasta antoi äänensä. Verkossa äänesti 4973

asukasta ja paperilomakkeella 125 asukasta. Äänestäjien määrä kasvoi edelliskierroksiin verrattuna. Tänä vuonna äänestäjiä oli 8 % enemmän kuin vuonna 2021. Kaupungin väkiluvusta 4.24 % äänesti, kun vuonna 2020 se oli 3.3 % ja vuonna 2021 3.9 %.

Kokonaismäärärahan jakautuminen ja tulosten käsittely

Vuoden 2024 määräraha on 200 000 euroa ja se jakautuu viiteen osaan: pohjoiselle, eteläiselle, itäiselle ja keskustan alueelle sekä koko kaupunkia koskeviin hankkeisiin. Lautakunta päättää hankkeet asukasäänestyksen, toteutusmahdollisuuksien ja alueellisen määrärahan (40 000 €) puitteissa sekä alueellinen jakautuminen huomioiden.

Päätökset tehdään äänestysjärjestyksessä. Jos äänestyksessä menestyneen hankkeen budjetti ylittää jäljellä olevan alueellisen kokonaisbudjetin valitaan seuraavaksi eniten ääniä saanut idea, joka voidaan toteuttaa määrärahojen puitteissa, jos mahdollista. Äänestyksessä budjetin ylittävän hankkeen vastuuyksikkö on voinut kuitenkin arvioida, jos menestynyt hanke olisi toteutettavissa pienemmällä määrärahalla.

Äänestystulosten perusteella itäisellä alueella ei ollut tarkastuksen jälkeen 2 000 euron arvoista ideaa, joten määräraha jää alueella 38 000 euroon. Myös keskustan alueella ei ollut 500 euron arvoisia hankkeita, joten määräraha alueella on 39 500 euroa. Koko kaupungin alueella määrärahavaraus jäisi myös 500 euroa vajaaksi. Kokonaistilanteen johdosta on mahdollista toteuttaa koko kaupungin ideoista, erityisesti lapsia ja nuoria koskeva, Wibit-rata maauimalassa 3000 eurolla. Koko kaupungin alueen hankkeiden yhteenlaskettu summa ylittyy tällöin 2500 euroa, mikä ei kuitenkaan ylitä kokonaismäärärahaa, joka on kaikkien alueiden osalta yhteensä 200 000 euroa. Hankkeiden määrärahat siirretään syksyn talousarviovalmistelussa vastuuyksiköille

käyttötalouteen tai investointeihin hankebudjettien mukaisesti. Määrärahat ovat yksiköiden käytössä vuonna 2024 ja kaupunki käynnistää hankkeiden toteutuksen ensi vuoden aikana. Talousprosessista vastaa kaupungin talouspalvelut.

Osallistuvaa budjetoinnin prosessia ja alustaa arvioidaan syksyn 2023 aikana. Asukkaille toteutettiin verkkokysely 19.6.–9.7. sekä henkilöstölle 14.6.–6.8. Kehittämisehdotukset käsitellään ohjausryhmässä ja tuodaan lautakunnalle käsittelyyn tarvittaessa.

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimus

Toimenpiteet

Ote: KH, KV, hankeyksiköt, osallisuuskoordinaattori Tia Mäkinen, osallisuuskoordinaattori Sanna Virta, johtava asiantuntija Pia Haverinen, lukiojohtaja Heikki Turunen, talouspalvelut (Miia Karetjoki, Jenny Kaltto, Minna Vilén)

Ote tiedoksi: palvelualueiden johtoryhmät, tapahtumapäällikkö Inkeri Määttä, kehittämispäällikkö Lotta Mikkola, suunnitteluinsinööri Riina Puusaari, kaavoituskoordinaattori Marianne Ihanus, kaupungin viestintä